

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ**

Чеберя Аліна Андріївна

УДК 658

**СУЧАСНА ПРАКТИКА ОПОДАТКУВАННЯ СУБ'ЄКТІВ
МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ І ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ**
Освітньо-професійна програма „Фінанси, банківська справа та страхування”
Спеціальність „Фінанси, банківська справа та страхування”

Автореферат
дипломної роботи на здобуття кваліфікації
магістра фінансів, банківської справи та страхування

Полтава 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на факультеті обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії на кафедрі фінансів і кредиту

Науковий керівник *доктор наук з державного управління,
Писаренко Вячеслав Петрович
Полтавська державна аграрна академія,
професор кафедри фінансів і кредиту*

Рецензент ***Дорошенко Андрій Петрович**
Полтавська державна аграрна академія
Кафедра економічної теорії та економічних досліджень
доцент кафедри*

Захист відбудеться 20 грудня 2018 р. о 9³⁰ годині на засіданні Екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус № 4, аудиторія № 426

*Відповідальний за
нормо-контроль*

О.В. Безкровний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток ринкової системи господарювання в Україні пов'язане зі зростанням підприємницької активності в усіх сферах економіки. Одним із перспективних напрямів дії конкурентно-ринкового середовища є розвиток малого бізнесу.

Світовий досвід показує, що малий бізнес є однією із рушійних сил економічного розвитку, ефективним засобом структурної розбудови, активізації інноваційної діяльності, подолання диспропорцій на окремих сегментах ринку, утворення нових робочих місць і зниження безробіття. Малий бізнес надає економіці гнучкості, мобілізує значні фінансові та виробничі ресурси, сприяє формуванню конкурентного середовища і тим самим свідчить про рівень розвитку економіки країни та ступінь демократизації суспільства

Практично всі держави здійснюють регулювання підприємницької діяльності шляхом намагання оптимізувати дію двох протилежних її функцій: стимулюючої, яка сприяє свободі розвитку підприємництва, і фіскальної, яка забезпечує виконання державою своїх повноважень. Підприємництво в Україні розвивається вже понад 15 років, але воно ще не зайняло значної ніші в її господарському комплексі. Однією з головних причин цього є часті зміни фіскальної політики щодо даного сектора економіки, що призводить до хвилеподібності періодів його розвитку.

Сьогодні в Україні підприємства малого бізнесу виступають елементом структурної перебудови регіональної економіки, сприяють підвищенню доходів місцевих бюджетів. Основним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого бізнесу з державою, залишається його оподаткування – законодавчо врегульований процес встановлення, стягнення податків, визначення їхніх розмірів і ставок з урахуванням порядку їх сплати, створення особливих умов податкового режиму – загального чи спеціального (спрощеного). Використання особливих режимів оподаткування для підтримки як пріоритетних видів господарської діяльності, так і безпосередньо окремих груп суб'єктів підприємництва, є одним з шляхів забезпечення ефективного їх розвитку.

Держава постійно шукає нові форми організації виробництва, шляхи підвищення розвитку економіки і зменшення податкового тягаря, що лягає на плечі підприємств. Для досягнення цієї мети держава здійснює пошук нових прогресивних способів і систем оподаткування. На сучасному етапі розвитку економіки України великі підприємства переживають кризу, відбувається розукрупнення підприємств, і розвиток економіки залежить від діяльності малого бізнесу, малих підприємств всіх форм власності.

В даний час в Україні проблеми оподаткування підприємництва відносяться до найбільш гострих в економічному, соціальному і політичному контексті.

Оподаткування відіграє важливу роль у процесі формування сприятливого клімату для розвитку малого бізнесу, який є важливим фактором мобільності економічних процесів.

Особлива соціально-економічна роль малого бізнесу полягає в його здібності в кризових умовах створювати додаткові робочі місця без будь-якого фінансування з боку держави, розширювати самозайнятність населення, залучати в легальну економічну сферу кошти, що знаходяться поза банківською сфери, формувати конкурентне середовище і створювати середній клас. Український малий бізнес постійно піддається різного роду реформам, що негативно відображається на коливаннях настроїв бізнесменів та відкритості їх бізнесу.

Розвитку малого підприємництва заважають цілий ряд економічних та організаційних перешкод, де особливу роль відіграє механізм його оподаткування. Введення в Україні альтернативної спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва забезпечило реальні зрушення в їх розвитку, хоча діюча система оподаткування в Україні чинить значне податкове навантаження на суб'єктів малого підприємництва.

Різним аспектам проблеми формування регуляторної політики реформування податкової системи України присвячені роботи багатьох відомих вітчизняних фахівців – науковців і практиків. Але проблеми системного аналізу створення сприятливого бізнес-середовища шляхом впровадження спеціальних систем оподаткування та обґрунтування напрямків їх подальшого розвитку ще не знайшли достатнього науково-теоретичного та методичного вирішення, що спричиняє невизначеність та практичні складнощі їх застосування.

Питання доцільності збереження чинних спрощених режимів оподаткування набуває дедалі значнішого суспільного резонансу й особливої актуальності. Таким чином, практична значимість вказаних проблем для економіки України і зумовлює актуальність дослідження дипломної роботи.

В Україні вже не один рік ведуться гострі дискусії щодо шляхів реформування спрощеної системи оподаткування малого підприємництва. Деякі фахівці пропонують взагалі скасувати спрощену систему оподаткування, інші ж, навпаки, пропонують зберегти існуючий порядок спрощеного оподаткування та значно розширити перелік суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється дія спрощеної системи оподаткування.

Дослідженнями даної проблеми на сучасному етапі займаються, зокрема, такі українські науковці, як: А. С. Базиліук, Я. А. Жаліло, А. І. Крисоватий, О. Я. Кужель, О. В. Майстренко, В. М. Мельник, О. О. Молдован, Н. Ю. Пришва, О. М. Продан, С. Л. Тігіпко, О. А. Ходоніна, Ф. О. Ярошенко та інші.

Незважаючи на високий інтерес сучасної економічної науки до проблемам оподаткування малого бізнесу питання формування оптимальною з точки зору економічної доцільності та стимулювання підприємницького процесу моделі оподаткування його суб'єктів залишаються відкритими.

Важливість вирішення зазначених проблем та необхідність їх дослідження обумовили вибір теми дипломної роботи, визначили її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри фінансів та кредиту за темою „Удосконалення механізму фінансової діяльності підприємств, організацій і установ”.

Мета та завдання для дослідження. Метою дипломної роботи є розкриття теоретичних засад організації і практичних аспектів сучасної практики та прагматики оподаткування підприємств малого та середнього бізнесу.

Для досягнення поставленої мети, виконуються наступні завдання:

- узагальнити науково-методичні засади формування системи оподаткування суб'єктів господарювання;
- розкрити сутність, функції та роль податкових платежів та податкових відносин у фінансовій системі держави;
- систематизувати сучасні теоретичні підходи до організації альтернативних систем оподаткування малого бізнесу;
- проаналізувати фінансовий стан підприємства і його можливості своєчасно сплачувати визначені податки;
- здійснити всебічну оцінку досягнутого рівня втілення загальної системи оподаткування у мовах окремого малого підприємства в частині справляння прямих та непрямих податків;
- аналітично охарактеризувати сучасну практику прибуткового оподаткування працівників підприємств малого і середнього бізнесу
- обґрунтувати переваги та недоліки використання зарубіжного досвіду реформування загальної та спрощеної систем оподаткування малого бізнесу;
- визначити доцільність розвитку податкового планування для вибору оптимального режиму оподаткування малих та середніх підприємницьких структур.

Предмет і об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є фінансовий механізм формування фінансових відносин підприємств малого та середнього бізнесу і держави з приводу оподаткування.

Предметом дослідження є науково-теоретичні та практичні аспекти організації та функціонування загальної (традиційної) системи оподаткування малих та середніх підприємств.

Методи дослідження. Основою дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, праці вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Для реалізації поставлених завдань дослідження використовувалися такі методи: історико-генетичний – для розкриття еволюції податків від античних часів до сучасного стану; позитивний – для об'єктивного дослідження фактів, явищ і реалій оподаткування малих підприємств; нормативний – для здійснення суб'єктивної оцінки за критерієм відповідності принципам оподаткування й постановки цілей і рекомендацій щодо їхнього досягнення; діалектичний метод пізнання та теоретичного узагальнення – для комплексного дослідження питань оподаткування підприємств малого та середнього бізнесу; графічний і табличний – для наочного відображення результатів дослідження; абстрактно-логічний – для формування мети й завдань дослідження; комплексно-системний підхід – для вивчення законодавства та нормативів щодо оподаткування суб'єктів малого і середнього бізнесу.

Інформаційна база. Теоретичну базу дипломної роботи становлять сукупність загальнонаукових та спеціальних прийомів і методів дослідження. Теоретичною основою дослідження є наукові праці класиків світової економічної і фінансової думки, теоретичні висновки, узагальнення і розробки сучасних зарубіжних та вітчизняних учених-економістів, провідних фахівців з питань оподаткування підприємств малого і середнього бізнесу, що містяться у монографічній, спеціальній, періодичній літературі, матеріалах наукових та науково-практичних конференцій, а також власні дослідження та спостереження.

Базою для виконання дипломної роботи виступало товариство з обмеженою відповідальністю „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” Семенівського району Полтавської області, зокрема матеріали, що включають фінансову та податкову звітність.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. В дипломній роботі одержано ряд результатів теоретичного та практичного характеру, які пов'язані з розробкою перспективних напрямів удосконалення чинного механізму оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу, зокрема набули подальшого розвитку дослідження пов'язані з порівняльною характеристикою та вибором оптимального режиму оподаткування підприємств малого бізнесу крізь призму одночасного поєднання окремих факторів: 1) особливостей господарської діяльності малого підприємства; 2) досвіду зарубіжних країн в даному секторі оподаткування; 3) законодавчих умов і правил оподаткування українських малих підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та наданні рекомендацій щодо удосконалення оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу і підтверджується відгуком з підприємства ,на матеріалах якого виконувались дослідження.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися та отримали позитивні оцінки на міжнародній науково-практичній конференції [„Стабільність національної економіки: проблеми та шляхи забезпечення”], (м. Дніпро, 2017) та міжнародній науково-практичній конференції [„Бізнес в умовах ринкової економіки: проблеми становлення та розвиток”], (м. Львів, 2017).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 2 наукові праці загальним обсягом 0,4 др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних джерел, що нараховує 68 найменувань, містить 17 таблиць, 18 рисунків, 12 додатків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 118 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі „**Науково-методичні засади формування системи оподаткування суб'єктів господарювання**” – досліджено економічну сутність та необхідність податків, здійснено аналіз їх розвитку з моменту виникнення до нинішнього часу, ідентифіковано сучасні проблеми та необхідність реформування механізму оподаткування суб'єктів малого і середнього бізнесу.

Податки – обов'язковий елемент економічної системи держави незалежно від того, яку модель економічного розвитку вона обирає. Відсутність податків паралізує фінансову систему держави в цілому, робить її неієздатною і в кінцевому підсумку – позбавленою будь-якого сенсу.

Податки є ефективним знаряддям втілення державної політики з питань економіки та соціального розвитку. За допомогою податків здійснюється перерозподіл валового внутрішнього продукту в територіальному та галузевому аспектах, а також між різними соціальними групами. Цей перерозподіл згладжує вади ринкового саморегулювання, створює додаткові стимули для ділової та інвестиційної активності, мотивації праці, підтримання рівня зайнятості.

Податкова політика підприємства – це постійна, організована, системна, цілеспрямована діяльність керівництва щодо розподілу обов'язків та повноважень між структурними підрозділами підприємства, які беруть участь в процесі оподаткування, на основі сформованих принципів з метою формування процедур і правил, які визначають для підприємства ефективну організацію процесу оподаткування.

Процес формування податкової стратегії підприємства являється досить складним процесом і є основою податкової політики підприємства і здійснюється за декількома етапами (рис. 1).

Сьогодні в Україні підприємства малого бізнесу покликані не тільки виступати елементом структурної перебудови регіональної економіки, але й сприяти підвищенню доходів місцевих бюджетів. Основним фінансовим інструментом, що регулює взаємовідносини малого бізнесу з державою, залишається його оподаткування – законодавчо врегульований процес встановлення, стягнення податків, визначення їхніх розмірів і ставок з урахуванням порядку їх сплати для підприємств з певними параметрами: чисельність працюючих, обсяг валового доходу від реалізації, вид податкового режиму – загальний чи спеціальний (спрощений).

У другому розділі „**Оцінка досягнутого рівня оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу**” – здійснено комплексне дослідження досягнутого рівня оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу в умовах господарської діяльності окремого суб'єкта підприємницької діяльності, яким

виступає товариство з обмеженою відповідальністю „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” Семенівського району.

Рис. 1. Етапи процесу формування податкової стратегії підприємства

Дослідження фінансових результатів діяльності та оцінка фінансового стану ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за різними групами показників свідчить про його нестабільність. Тому підприємство має звернути увагу на усунення поточних проблем і розвиток позитивних тенденцій.

Оподаткування відіграє важливу роль у процесі формування сприятливого клімату для розвитку малого бізнесу, який є важливим фактором мобільності економічних процесів. На сьогоднішній день, суб’єкти малого та середнього бізнесу в Україні можуть, на власний вибір використовувати загальну (традиційну) або спрощену системи оподаткування.

Оцінка нарахування та сплати податку на прибуток в ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” здійснена з використанням даних, згаданої вище, податкової звітності (табл. 1).

Розрахунки проведені в табл. 1 дають підстави зробити висновок про те, що досліджуване ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” в досліджуваному періоді мало позитивний фінансовий результат – прибуток, тобто формувало об’єкт для нарахування податку на прибуток, який однак не відмічався стабільними тенденціями зміни в останні три роки. Так, сума доходу від усіх видів діяльності ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за період 2015 – 2016 рр. зменшилась на 194887 грн, або на 6,2 %, тоді як за наступні два роки ситуація змінилась в протилежну сторону – приріст на 244922 грн, або 8,3 %.

Одночасно, зауважимо, що розмір фінансового результату до оподаткування – прибутку ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” змінювався, загалом, за аналогічними тенденція. Беручи до уваги той факт, що ставка податку протягом року залишалася незмінною – 18 % відмічаємо аналогічну тенденцію зміни суми нарахованого до сплати податку на прибуток із динамікою зміни прибутку до оподаткування ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕ-

МЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ”.

Таблиця 1

Динаміка справляння податку на прибуток у ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ”, 2015 – 2017 рр.

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), грн	3160565	2965678	3210600
Темп зміни (+,-) розміру доходу від будь-якої діяльності, грн	X	-194887	+244922
Темп зміни (+,-) розміру доходу від будь-якої діяльності, %	X	-6,2	+8,3
Фінансовий результат до оподаткування, грн	380419	12400	148900
Частка фінансового результату до оподаткування у доході від будь-якої діяльності, %	12,0	0,4	4,6
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18
Сума податку на прибуток, грн	68475	2232	26802
Темп зміни (+,-) розміру податку на прибуток, грн	X	-66243	+24570
Темп зміни (+,-) розміру податку на прибуток, %	X	-96,7	в 12 р.

ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” є платником плати за землю в частині орендної плати, оскільки є землекористувачем користуючись на умовах оренди окремими земельними ділянками. При цьому базою оподаткування є нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до діючого порядку. У відповідності до діючого податку плата за землю є місцевим податком, а це означає, що місцеві органи самоврядування можуть на власний розсуд встановлювати ставку податку в межах від 3 до 12 відсотка.

Податок на додану вартість має високу ефективність з фіскальної точки зору. Широка база оподаткування, яка включає не тільки товари, але й роботу і послуги. Використовуючи інформацію податкових декларацій з ПДВ (загальних) в розрізі місяців за останній рік проаналізовано нарахування ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” (рис. 2).

Виходячи з проведених розрахунків в даному напрямку можемо дійти висновку про те, що сума податкового зобов'язання по всіх видах діяльності (крім пов'язаних із сільським господарством) у ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” в розрізі місяців 2017 р. не характеризується стабільними тенденціями. Те ж саме варто сказати і про суму податкового кредиту, якщо оцінювати дані показники за підсумковими значеннями за окремі квартали року.

Вивчення складу та структури оподатковуваних доходів, що були, ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” у досліджуваному періоді, нараховані виплачені на користь фізичних осіб дає підстави свідчити про те, що поряд із значними частками доходів у вигляді орендної плати по зе-

мельних і майнових паях, важлива роль належить саме доходам у вигляді заробітної плати та виплат прирівняних до неї.

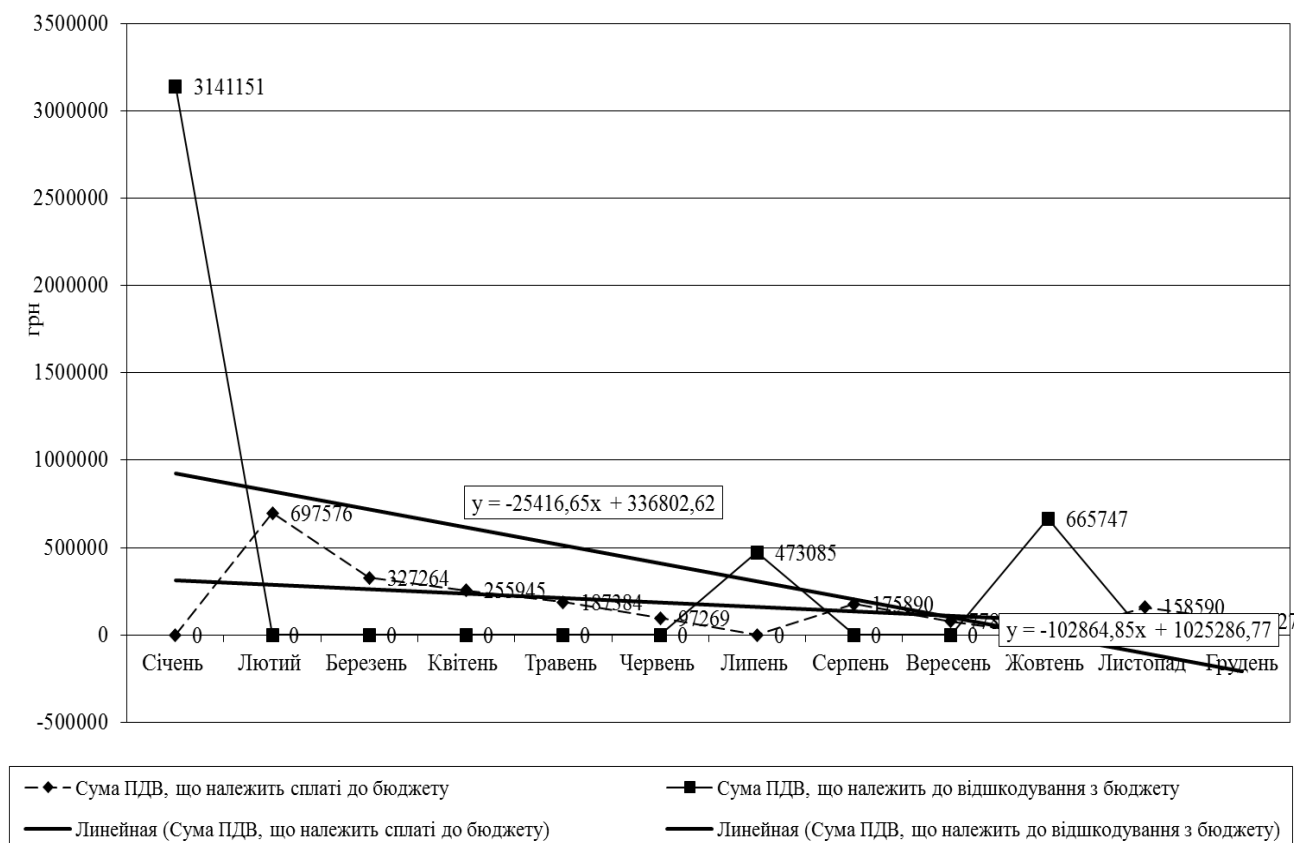

Рис. 2. Динаміка узгодженого розміру ПДВ у ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за податковою декларацією з ПДВ (загальною), 2017 р.

Дослідження динаміки нарахування податку на доходи працівників ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” у вигляді заробітної плати крізь призму існуючих можливостей щодо застосування податкових соціальних пільг (рис. 3) засвідчило факт загальної тенденції до зростання за 2015 – 2017 рр. розмірів належного до сплати в бюджет суми податку.

У третьому розділі „Перспективи оптимізації існуючої практики оподаткування суб’єктів малого та середнього бізнесу” – визначені шляхи вдосконалення діючої системи оподаткування суб’єктів малого та середнього бізнесу на основі оцінки сучасних особливостей її функціонування.

Чинна система оподаткування в Україні створює значне податкове навантаження на суб’єктів малого підприємництва. Введення в Україні спрощеної системи оподаткування суб’єктів малого підприємництва вже забезпечило необхідні зрушення в їх розвитку.

Більшість розвинених країн оподатковують малий бізнес на загальних підставах, надаючи певні цільові податкові пільги (табл. 2).

Згідно з податковим законодавством різних країн світу малому підприємству можуть надаватися податкові пільги у вигляді зменшення оподаткованого прибутку, зменшення податкового зобов’язання чи звільнення від

оподаткування. Зменшення прибутку до оподаткування можливе за рахунок прискореної чи одноразової амортизації.

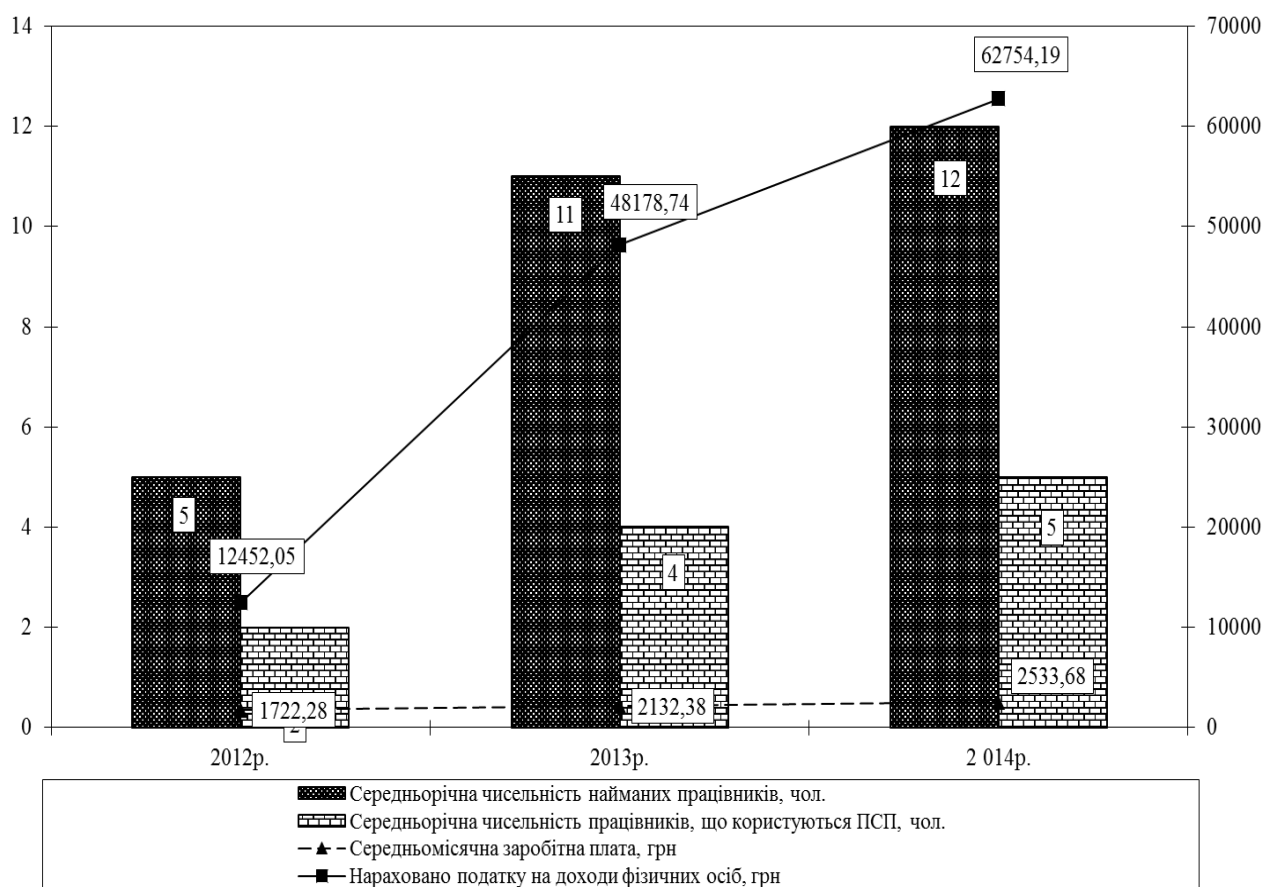

Рис. 3. Параметри оподаткування заробітної плати працівників ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за 2015 – 2017 рр.

Таблиця 2

Класифікація видів пільгового оподаткування малого підприємництва

Вид податкової пільги	Характеристика	Країна
1. Зменшення оподаткованого прибутку	Прискорена амортизація	Франція, Німеччина, Японія
	Одноразова амортизація	Австралія, Бельгія, Чилі, Польща
2. Зменшення суми податкового зобов'язання	Податковий кредит на інвестиції	Канада, Угорщина, Португалія, Корея
	Дослідницькі податкові кредити	Франція, Данія, Канада
	Податковий кредит на зайнятість	Німеччина, Аргентина, Австрія
3. Звільнення від оподаткування	Звільнення від сплати окремих податків	Франція, Китай, Мексика
	Заміна деяких податків спрощеною системою оподаткування	Україна, Росія, Білорусія

Оподаткування підприємств малого та середнього бізнесу є головним чинником зовнішнього середовища, який суттєво впливає на їхню діяльність. Саме малі підприємства, які не потребують великого стартового капіталу та

забезпечують високу оборотність ресурсів, здатні швидко реагувати на зміни ринкового попиту та за рахунок цього забезпечувати рівновагу на споживчому ринку в умовах нестабільної економіки й обмеженості фінансових ресурсів. Тому, малі підприємства постійно розробляють шляхи оптимізації своїх витрат, в тому числі і податкових.

Для здійснення податкового планування на підприємствах малого бізнесу використовуються загальні та спеціальні методи планування (рис. 4).

Рис. 4. Методи податкового планування на підприємстві

Використання методів податкового планування дає змогу контролювати виконання податкових зобов'язань суб'єктів господарювання, підвищити ефективність податкового менеджменту та зменшити податкове навантаження.

Досліджуване ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” виступаючи суб'єктом малого бізнесу вибору між трьома варіантами оподаткування: 1) загальна система оподаткування; 2) спрощена система оподаткування – ставка податку 5 % від доходу; 3) спрощена система оподаткування – ставка податку 3 % + ПДВ. (табл. 3).

Таблиця 3

Розрахунок платежів за звичайною та спрощеною системою оподаткування для ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ”

Показник	Вид системи оподаткування		
	загальна система	спрощена система за ставкою 5 % (3 група)	спрощена система за ставкою 3 % (3 група)
1	2	3	4
1. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3852720	3852720	3852720
2. ПДВ	642120	-	642120

1	2	3	4
3. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2643715	2643715	2643715
4. Інші витрати	419400	419400	419400
5. Прибуток до оподаткування	148900	X	X
6. База оподаткування	X	3852720	3210600
7. Податок на прибуток	26800	X	X
8. Плата за землю	255962	X	X
9. Єдиний податок	X	192636	96318
Сума сплачених податків (сума р.7, р.8 і р.9)	282762	192636	96318

Результати проведених розрахунків табл. 3 свідчать, що для ТОВ „ЕКО-АГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” є доцільним рекомендувати розглянути доцільність переходу на спрощену систему оподаткування – сплату єдиного податку за ставкою 3 % або 5 %.

Використання автоматизації процесів формування податкової звітності в розрізі сплачуваних податків ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” знаходиться на достатньому рівні і, загалом, створює переваги щодо затрат часу на її складання і зменшує ймовірні помилки в цьому процесі.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснено узагальнення теоретичних засад та практичних аспектів реалізації фінансового механізму оподаткування малих підприємств, а також запропоновано можливі шляхи його удосконалення за рахунок ефективного використання податкового планування та покращення відносин із податковими органами. Результати дослідження дали підстави зробити висновки теоретичного, методичного і практичного характеру, основні з яких зводяться до наступного:

1. Податки є обов’язковими платежами, що вилучаються державою з доходів юридичних чи фізичних осіб до відповідного бюджету для фінансування витрат держави, передбачених її конституцією та іншими законодавчими актами. Це одна із форм вирівнювання доходів юридичних і фізичних осіб з метою досягнення соціальної справедливості й економічного розвитку.

2. Суб’єкти малого та середнього бізнесу, на сьогодні, мають можливість обирати поміж декількох альтернативних варіантів свого оподаткування – загальну (традиційну) та спрощену системи. Так, спрощена система оподаткування спрямована на зниження податкового тиску на підприємців, а спрощена система обліку і звітності повинна полегшувати процедури обчислення та сплати податків.

3. Аналітичні розрахунки вказують на негативний момент в діяльності ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ”, на матеріалах якого виконувались дослідження, що полягає в значному погіршенні його фінансових результатів за період 2015 – 2016 рр. Так, величина чистого доходу

на підприємстві за цей період зменшилась з 3161 тис. грн до 2966 тис. грн. Одночасно факт значного зростання (з 132 тис. грн до 426 тис. грн) обсягів операційних витрат та загального переважаючого їх над іншими операційними доходами при відсутності відповідних видів доходів і витрат в рамках фінансової та інвестиційної діяльності обумовили зниження рівня фінансового результату до оподаткування – прибутку з 380 тис. грн у 2015 р. до 12 тис. грн у 2016 р. За наступні два роки ситуація змінилась в протилежну сторону – фінансові результати діяльності ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” суттєво покращились. Так відмічаємо зростання чистого прибутку підприємства з 10 тис. грн за 2016 р. до 122 тис. грн в 2017 р.

4. Оцінка майнового потенціалу ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” свідчить про досить значні зміни майнового потенціалу підприємства. Так за період 2015 – 2016 років загальна вартість майна ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” збільшилась на 4178 тис. грн, або майже в три рази (на 194,1 %). Дане зростання забезпечив, в більшій мірі, приріст вартості необоротних активів – на 3345 тис. грн, або три рази, тоді коли розмір оборотних активів, за аналогічний період зріс на 833 тис. грн, або на 164,1 %. За наступні два роки майно ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” продовжувало збільшуватись, а величина такого зростання становила 95 тис. грн, або на 1,5 %. При цьому, переважаючий вплив на загальну зміну в абсолютному розмірі мали знову необоротні активи.

5. Здійснені дослідження свідчать, що рівень фінансової стійкості ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за період 2015 – 2017 років загалом знизився і встановився на рівні нижче встановленого нормативу. Так, коефіцієнт автономії, що характеризує можливості підприємства фінансувати свою діяльність за рахунок власних джерел, зріс за останні три роки спочатку знизився на 0,408 пунктів, а потім зріс на 0,016 пункти і на кінець 2017 року становить 0,207. В той же час в протилежному напрямі за останні три роки змінювалось значення коефіцієнта концентрації залученого капіталу, і його значення на кінець 2017 р. – 0,793 свідчить про значну залежність діяльності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

6. Досліджуване ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за період 2015 – 2017 рр. будучи представником малого бізнесу використовувало загальну систему оподаткування, сплачуючи, при цьому, податок на прибуток. Розрахунки в даному напрямі дають підстави зробити висновок про те, що досліджуване ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” в досліджуваному періоді мало позитивний фінансовий результат – прибуток, тобто формувало об’єкт для нарахування податку на прибуток, який однак не відмічався стабільними тенденціями зміни в останні три роки. Так, сума доходу від усіх видів діяльності ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за період 2015 – 2016 рр. зменшилась на 194887 грн, або на 6,2 %, тоді як за наступні два роки ситуація змінилась в протилежну сторону – приріст на 244922 грн, або 8,3 %. Беручи до уваги той факт, що ставка податку протягом року залишалася незмінною – 18 % відмічаємо аналогічну тенденцію

зміни суми нарахованого до сплати податку на прибуток із динамікою зміни прибутку до оподаткування ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ”.

7. Аналітична оцінка справляння на підприємстві плати за землю свідчать про той факт, що ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” у 2015 – 2017 рр. користувалося окремими земельними ділянками (від однієї у 2015 р. до трьох у 2017 р., що відрізнялися, як площею, так і грошовою оцінкою. Крім того слід відміти зростання ставки плати за землю з 3 до 4 відсотків в останньому з досліджуваних років. Як наслідок відмічаємо зростання розміру сплаченої орендної плати за землю за 2015 – 2016 рр. на 39882,94 грн, або на 43,3 %. За наступні два роки ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” сума визначеної до сплати орендної плати зросла з 131991,34 грн у 2016 р. до 255962,13 грн у 2017 р., або майже у два рази.

8. ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” за Податковою декларацією з ПДВ (загальною) сплачує ПДВ та при наявності позитивної різниці між сумами податкових зобов’язань і податкового кредиту перераховує позитивну суму податку до бюджету. Використовуючи інформацію податкових декларацій з ПДВ (загальних) в розрізі місяців за останній рік можемо дійти висновку про те, що сума податкового зобов’язання по всіх видах діяльності (крім пов’язаних із сільським господарством) у ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” в розрізі місяців 2017 р. не характеризується стабільними тенденціями. Те ж саме варто сказати і про суму податкового кредиту, якщо оцінювати дані показники за підсумковими значеннями за окремі квартали року.

9. Розрахунки в кваліфікаційній роботі підтверджують зроблені висновки про загальне зростання сукупного розміру виплачених ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” доходів окремим фізичним особам. При цьому, зауважимо, що за 2015 – 2017 рр. загальне зростання нарахованих доходів забезпечувалось приростом абсолютного розміру, як заробітної плати, так і доходів нарахованих власникам майнових та земельних паїв. При цьому, аналітична оцінка діючої практики оподаткування доходів найманих працівників у вигляді заробітної плати свідчить, що за період 2015 – 2017 рр. в ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” на позитивну динаміку зміни розмірів нарахованого податку на доходи фізичних осіб (зростання на майже в чотири рази) одночасний вплив мали: а) збільшення середньомісячної заробітної плати; б) приріст чисельності найманих працівників, зростання ставки податку на доходи фізичних осіб з 15 до 18 відсотків, а також ріст кількості найманих працівників, що користувались податковими соціальними пільгами.

10. ТОВ „ЕКОАГРО ФІРМА СЕМЕНІВСЬКА ЩЕДРА ЗЕМЛЯ” використовує у формуванні звітності та передачі її податковим органам дві програми – „М.Е.Дос”, що значно полегшує процес складання та правильність заповнення податкових декларацій та накладних. Використання електронної звітності дає змогу підприємству уникнути ризику, або зменшити ризик неправильності заповнення звітності (машинальних, арифметичних помилок),

ризик невчасності подання звітності (за браком часу), та економію на доплату працівникам за понаднормовий час виконання роботи, внаслідок втрати часу на подання звітності.

11. Систематизовано теоретичні та практичні аспекти організації процесу податкового планування, на основі чого виділено декілька взаємозалежних між собою етапів, які не слід розглядати як чітку й однозначну послідовність дій, що обов'язково гарантують зниження податкових зобов'язань. При цьому, в якості розширення механізмів аналітичного супроводження сучасної практики податкового планування запропоновано прогнозний розрахунок для обґрунтування оптимального режиму оподаткування в особливих умовах ведення господарської діяльності підприємств малого та середнього бізнесу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Безкровний О. В. Теоретико організаційні засади адміністрування податків / О. В. Безкровний, А. М. Варзіна, А. А. Чеберя // матеріали IV всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції [„Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством”], м. Полтава, ПДАА, 2018. – С. 195-198.

2. Безкровний О. В. Податкові соціальні пільги в системі оподаткування доходів фізичних осіб / Безкровний О. В., Козачок А. С., Чеберя А. А. // Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції [„Підприємництво, бухгалтерський облік та фінанси: національні особливості та світові тенденції”], м. Київ, ГО „Київський економічний науковий центр, 2017. – С. 82-85.

Анотація

Чеберя А. А. Сучасна практика оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу і шляхи її удосконалення. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації „Магістр фінансів, банківської справи та страхування” за спеціальністю „Фінанси, банківська справа та страхування”. – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

У дипломній роботі здійснено комплексне наукове дослідження теоретичних засад та практичних аспектів процесу функціонування та удосконалення діючої системи оподаткування суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Досліджено економічну сутність і функціональне призначення податків, загалом, та особливостей організації і справляння податків на малих підприємствах, зокрема.

Проаналізовано сучасний стан справляння податку на прибуток, плати за землю, податку на додану вартість та податку на доходи фізичних осіб в рамках загальної системи оподаткування, яку використовує досліджуване мале підприємство.

Розроблено комплекс практичних рекомендацій щодо основних напрямів удосконалення нарахування і стягнення податків з підприємств малого та

середнього бізнесу на основі використання позитивного зарубіжного досвіду в частині застосування податкових пільг для даної сфери економіки та власних напрацювань стосовно застосування переваг податкового планування при виборі оптимального режиму оподаткування.

Ключові слова: податок, суб'єкт малого і середнього бізнесу, загальна система оподаткування, спрощена система оподаткування, податок на прибуток, плата за землю, податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, податкове планування, оптимальний режим оподаткування.

Аннотация

Чеберя А. А. Современная практика налогообложения субъектов малого и среднего бизнеса и пути ее совершенствования. – Рукопись.

Дипломная работа на соискание квалификации „Магистр финансов, банковского дела и страхования” по специальности „Финансы, банковское дело и страхование”. – Полтавская государственная аграрная академия, Полтава, 2018.

В дипломной работе осуществлено комплексное научное исследование теоретических основ и практических аспектов процесса функционирования и совершенствования действующей системы налогообложения субъектов малого и среднего бизнеса.

Исследована экономическая сущность и функциональное назначение налогов, в общем, и особенностей организации и взимания налогов на малых предприятиях, в частности.

Проанализировано современное состояние взимания налога на прибыль, платы за землю, налога на добавленную стоимость и налога на доходы физических лиц в рамках общей системы налогообложения, которую использует исследуемое малое предприятие.

Разработан комплекс практических рекомендаций по основным направлениям совершенствования начисления и взимания налогов с предприятий малого и среднего бизнеса на основе использования положительного зарубежного опыта в части применения налоговых льгот для данной сферы экономики и собственных наработок по применению преимуществ налогового планирования при выборе оптимального режима налогообложения.

Ключевые слова: налог, субъект малого и среднего бизнеса, общая система налогообложения, упрощенная система налогообложения, налог на прибыль, плата за землю, налог на добавленную стоимость, налог на доходы физических лиц, налоговое планирование, оптимальный режим налогообложения.

Annotation

Cheberya A A. Current practice of taxation of subjects of small and medium business and ways of its improvement. – The manuscript.

Diploma work the degree qualification „Master Finance, banking and insurance” of „Finance, banking and insurance”. Poltava state agrarian Academy, Polta-

va, 2018.

In the diploma work the complex scientific research of theoretical foundations and practical aspects of the process of functioning and improvement of the existing system of taxation of small and medium business entities was carried out.

The economic essence and functional purpose of taxes, in general, and features of organization and collection of taxes at small enterprises, in particular, are investigated.

The current state of taxation of income tax, land payment, value added tax and personal income tax within the framework of the general taxation system used by the investigated small enterprise is analyzed.

The complex of practical recommendations on the main directions of improvement of taxation and collection of taxes from small and medium enterprises is developed on the basis of the use of positive foreign experience in the application of tax privileges for this sphere of the economy and own developments regarding the application of tax planning benefits when choosing the optimal tax regime.

Key words: tax, small and medium business entity, general taxation system, simplified taxation system, income tax, land payment, value added tax, personal income tax, tax planning, optimal tax treatment.

